

Magyar diákélet Trianon XV. esztendejében.

Budapest diákváros.

Ne gondoljunk heidelbergi, bonni, vagy éppen oxfordi és cambridgei diákéletre, hanem egyszerűen csak arra, amit a cikkünk címe mond: a Trianon által teremtett magyar diákéletre. Ez olyan különleges valami, ami még a mai, minden szenzációt közömbösen fogadó világban is megérdemli, hogy egy kissé betekintsünk és — aki tovább is érdeklődik iránta, az levonhassa belőle a kellő következtetéseket.

Budapestről sohasem lehetett azt állítani, hogy diákváros. Volt erre a címre jogosult város elég a régi Magyarországon, de most mégis a főváros tarthat legjobban igényt erre az elnevezésre, mert az ország huszezernyi diákja közül több mint a fele keres és talál boldogulást a fővárosban levő diákintézmények szárnyai alatt. Két nagy diákközpontja van a fővárosnak: az egyik Budán a *Szent Imre-városban*, az a Műgyetem, amely egészen önálló diákvárosnak mondható, nemcsak műszaki, hanem minden egyéb vonatkozásban is, a másik pedig a *Kinizsi-utca* és vidéke, ahol nem intézményesen, hanem inkább az egymásra utaltság érzéséből kerültek egymás mellé a diákjóléti intézmények, internátusok és irodák.

Nagyon sok szónoklatban hallottuk már, hogy a mai magyar diáknak milyen kevésségei vannak a köz iránt és hogy mennyire letéteményese a jövő Magyarország boldogulásának. Ezek szerint tehát a jövő Magyarországnak a kicsinyített képét látjuk ezeken a diák központokon, érdemes tehát egy kissé szétnézni, mit láthatunk. Kétségtelen, hogy ma nagyon kevés embernek megy jól Magyarországon, ezt pesti humorral úgy mondják, hogy „egyeseznek” jól megy, de annál rosszabbul megy a szegény „ketteseknek”. A helyzet ebben a pesti diákvárosban sem más. Egyeseknek tényleg jól megy, ezek az „egyesekek” azok a kevesek, akik anyagi gond nélkül, tehetős szülőkkel a hátuk mögött élnek a diákéveiket. Ez olyan külön kaszt ma az egyetemeken, akár a kiváltságosaké Gandhi birodalmában, a *páriák* kasztja ellenben annál népesebb.

Van azonban a diáktársadalomnak egy másik igen tisztas létszámú csoportja is, amelyik aránylag elég jól él. Ez a *kérvényező társadalm*. Régebben egy neveztek volna ezt az életmódot, hogy „szemesnek áll a világ”, ma azonban meg kell állapítanunk, hogy ez teljességgel újszerű, igazi trianoni diáktípus. A helyzet ugyanis az, hogy az a diák, aki fölületes biztonsággal tud eligazodni a jóléti intézmények és a hivatalos segítő eszközök labirintusában, az igazán gond nélkül él, sőt a mai fellegás szerint jólétben van, mert 5—6 helyről is szerez segínyt, részben természetben, részben pénzben. Az egyik intézménytől kap ruhát, a másiktól lakást, a harmadiktól teljes ellátást, a negyediktől könyvet és vizsgadíjat és ha érti a módját, rendes zsebpénze is lehet diákoskodásának egész ideje alatt és a szórakozásait sem kerülnek pénzébe. Ebből viszont az következik, hogy a nem olyan élelmek isszák meg a levét az élelmek mozgékonyágának. Hogy ez így van, annak az az oka, hogy a diákjóléti intézmények legtöbbször egymástól teljesen függetlenül végzi a maga dolgát, elbírálja a hozzá beérkezett kérelme-

ket és nem néz, de nem is nézhet tovább, hogy ugyanaz a segélykérő diák nem kap-e már máshonnan is hasonló vagy még nagyobb értékű segínyt?

A kérvényeket gyártó és segélyekkel élelmeskedő diák pedig nagyon valószínű, hogy ugyanazeket a tapasztalatait fogja az életben is érvényesíteni és aligha lesz olyan polgára az országnak, akinek a munkájára komolyan lehet majd számítani.

Dolgozó diákok.

A harmadik nagy — a legnagyobb — csoportja a trianoni diákságnak az, amely állandósított létért való küzdelemben éli a diákéveit. Szeretnének lépést tartani az élet követelményeivel, de az élet többet kíván, mint amennyit a szegény diák megszerezni képes. A boldog békeidőkben sem volt ritka az olyan diák, aki dolgozott, hogy megszerezze a továbbtanuláshoz szükséges anyagiakat, most azonban nem lehet válogatni a munkában és a mai diák nem is válogat. Nincs róla hivatalos kimutatás, de elég egy látogatás a két fő diák-központban, a Műgyetemen és a Kinizsi-utcai diáknyegyben, hogy a legesodátosabb diák-foglalkozásokat találjuk.

Az természetes, hogy a műgyetemisták elsősorban saját szakmájukban keresnek pénzhezó mel-lékfoglalkozást. A „Turu” diáksoffőrjei, meg a kiképzett villamosvezetők, mozdonyvezetők, nyomdászok és a rádiókészítők az *előkelő* kasztot képviselik ebben a társadalomban, van azonban közöttük *éjjeli őr*, *mozigépész*, *jéguszodó*, *kártyakaszinóban játékező*, *ügynök*, *gázóra-töltő* és *villanyóra átolvasó* és a legkülönbözőbb *gyári munkás*. A bölcsész szakmája most is a házitánítás, de ezzel ma már alig lehet többet megkeresni, mint a napi kosztot, pénzt nem igen lehet kapni a családoktól. A *diákzenekarok* ma már közismertek és farsang idején egészen jól is keresnek, de nagyon sokan vannak, akik mint önálló zenészek kis kocsmákban működnek, vagy házimulatságokon zongoráznak. A *kávéházi grafológus* és *karikatúra-rajzoló* és *gyorsfestő* szintén közkedvelt diák-foglalkozás. Télen nagy türelmetlenséggel várt alkalmi foglalkozás a *hólapátolás*, amittől szintén nem riad vissza a mai diák, mert 3—4 pengőt is jelent egy-egy alkalommal. A *strásás* már nem olyan lélekemelő foglalkozás, de mit meg nem tesz a diák, ha pár pengőhöz juthat? *Pénzbeszédő*, *mágántikkár*, *színházi sugó* és *filmstatista*: ezek előkelő foglalkozások, amivel dicsekedni is lehet. Viszont nagyon sokan vannak, akik kiváltották a munkakönyvüket és ott dolgoznak és azt a munkát végzik, amihez hozzájutnak, mint napszámosok. Ezek rendszerint éjjeli munkát vállalnak, hogy ameddig lehet, titkolhassák vállalkozásukat. Ritkán akad olyan jó alkalom, mint a *választási összeírás*, de még ritkább a *korteskédesi* és *választási ajánló-aláírás gyűjtési lehetőség*, pedig ezek a legkedveltebb foglalkozások közé tartoznak a diáktársadalomban. Abban viszont nem nagyon válogatósak, kinek és melyik pártnak folyik az aláírás-gyűjtés. *Könyvügynökség* és *előfizetés gyűjtés* szintén „uri” foglalkozások, de a keresetre szoruló diák nem riad vissza a *szobafestéstől* és *mázolástól* sem.

Sokat, nagyon sokat veszít a diák ebben a küzdelemben, mert végeredményben le kell szállítani az étellel szemben való igényeit. Ha csak fél ebédsegélyt kap a menzán — már pedig melyik diáknak van naponta 80 fillér „vagyon” a zsebében? — ezt a hiányt úgy pótolja, hogy *csak másodnapoként ebédel*, egyébként pedig eszi a magyar diákság nemzeti eledelét: a szalonnát. Ha nem jut elég segélyhez, akkor elmegy ötödmagával lakni egy szobába, vagy éppen *ágyrajáró* lesz belőle és ez a helyzet egyáltalában nem válik javára a tanulmányaiban való előrehaladásnál. Ha nem tudja megvenni a drága tankönyveket, akkor megelégszik a litografált, vagy gépirásos jegyzetekkel, amelyekben ügyes tanársegédek összegyűjtöttek minden olyan kérdést, amit a tanár egyáltalában fel tud adni a jelöltnek és ebből a jegyzetből vizsgáznak le. Ez természetesen annyit jelent, hogy a „tudása” alig pár napig tart s olyan hézagos marad, hogy komoly képzettségnek nem is nevezhető az a diploma, amit így szerez.

A lefokozott élet- és tanulmányi körülmények eredménye az a tömeges értéktelen diploma és nem eléggé képzett diploma-tulajdonos, akik ellen ugyanazok a szónokok beszélnek, akik a magyar ifjúság elé állítják a legnagyobb feladatot, az ország viszszerzését. Aki pedig már diákkorában lefokozott igényekkel van a mindennapi élet anyagi és szellemi javai iránt, az hogyan léphessen fel kultur- és gazdasági igényekkel Magyarország számára a nemzetközi életben?

Nincs igazi otthona a magyar diáknak.

Nagyon szomorú képet kap az ember a trianoni magyar diákságról, ha kissé közelebről tekint bele az életükbe. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne volna közöttük szép számmal olyan, úgy az élelmek, mint a tehetősek és a dolgozók csoportjában is, aki ne tudná hasznosítani tehetségét, anyagi erejét és szellemi energiáját később az életben, amikor sor kerül rá. Egy bizonyos: feltétlenül közülük kerülnek ki a jövőben Magyarország vezetői, fontos tehát, hogy valóban azok kapták majd kezükbe az irányítást, akik tudnak is élni a hatalommal és a magas pozíciókban.

Diákegyesület, szövetség, bajtársi egyesület, jóléti intézmény van elég, talán kissé több is, mint amennyi kellene, de hiányzik az az összefogó egységes szervezet, mely a magyar diáknak is állandó otthont nyújtana, aminőt ma már ugyszólván minden külföldi diákvárosban megtalálhatunk. Nem egy újabb diákjóléti intézmény volna ez, hanem az eddigiekébe foglalása, nevezük akár *diákotthonnak*, vagy *központi diákháznak*, de legyen egy helye a magyar diáknak is, ahol valóban azt érezhesse, hogy otthon, az „Alma Mater” szerető karjai között van, ahol érzi, hogy gondolnak rá, megértik és foglalkoznak az ő saját külön problémáival, ahol megtalálják a kapcsolatot egymással és a katedra magaslatairól leszálló tanárjaikkal is és ahol nem a mindennapi élet legelemibb szükségleteiről való lemondást kell megtanulniok, hanem azt, hogy valóban ők az ország jövőjének letéteményesei, akikre felvilágosult gondolataikra, eszméikre és tudásukra nagy szüksége van a hazának.

De mindezt hol és kitől tanulja meg a magyar diák Trianon XV. esztendejében, amikor egész gondolatvilágát és minden tehetségét az étellel való küzdelem veszi igénybe?

Szerlemhegyi Ervin.